

Mar je kapelica padla z neba?

HUDA JAMA

Nekateri slovenski politiki in zgodovinarji želijo v javnosti prikazati, kot da je grobišče v Barbarinem rovu v Hudi Jami odkrito na novo – Na kapelici, ki je postavljena pred vhodom v rov, je bilo že sredi devetdesetih let zapisano, da v jami ležijo pobiti Slovenci, Hrvati in Nemci – Postavilo jo je društvo za ureditev zamolčanih grobišč, ki je zanjo pridobilo vsa potrebna dovoljenja

LAŠKO, 18. MARCA
V Slovenskih novicah smo že pisali o tem, da je bila leta 1997 pred vhodom v Barbarin rov pri Laškem postavljena kapelica za tiste, ki so jih po vojni umorili v rudniku. Izvedeli smo, da je kapelico postavilo društvo za ureditev zamolčanih grobišč. Postavlja se vprašanje, kako jo je lahko društvo sploh postavilo, če pa je država šele štiri leta pozneje – leta 2001 – Barbarin rov evidentirala kot možno grobišče. Nekdanji predsednik društva **Franc Perme** je za Slovenske novice povedal, da so pridobili vsa potrebna dovoljenja in soglasja za postavitev kapelice. »S postavitvijo so bili seznanjeni v celjski zemljiški knjigi, pridobili pa smo tudi soglasje zavoda za gozdo ter zavoda za spomeniško varstvo,« pravi Perme. Inštri-

Ko so kapelico prenovili, niso želeli obnoviti napisov o pobojih, saj so se bali nove skrunitve. (Foto: Marko Feist)

informacije o dogajanju v rovu. »Povedali so nam, kdo leži v jami in kaj natančno se je dogajalo,« je pojasnil Perme. Pisma še hranijo. »To, kar zdaj govorijo in pišejo, da je grobišče odkrito na novo, je čista laž,« je ogorčen nekdanji predsednik društva.

Oskrunjena kapelica
 Ob odprtju kapelice leta 1997 je pripravilo slovesnost, ki se je je po besedah Permeta udeležilo kar nekaj ljudi. Kapelico

sta ob tem blagoslovila takratni mariborski kanonik in laški župnik. Očitno pa nekdo ni želel, da bi se o krvavem rudniku govorilo v javnosti, saj so jo neznanci že čez štiri dni oskrunili. Na njej je bilo namreč zapisano: »Za jašek sv. Barbare rov, kamor so padali živi bataljoni in živi trohneli na kupu v globini teme. To kapelo smo postavili v spomin Slovincem, Hrvatom in Nemcem, ki počivajo v rudniku in okolici ... Vzela jim

je življenje v maju, juniju in juliju 1945 oblast z idejo razrednega sovraštva ...« Ko so kapelico obnovili, so se v društvu po posvetu z laškim županom dogovorili, da napisa ne bodo obnovili, da se ne bi zgodila še kakšna oskrunitve. Ostal je le napis v latinskem jeziku, ki pa neznanih vandalov verjetno zaradi neznanja tega jezika ni zmotil. Piše: »Ultra cineres hostium ira non superest.« To v prevodu pomeni:

V rovu največ hrvaških civilistov?

Po osamosvojitvi, ko je bila na oblasti še Demosova vlada, je društvo raziskovalo povojne poboje na območju Zasavja. »Takrat so bili ljudje še pripravljeni govoriti, danes pa jih je strah. Nekaj krivnikov je namreč še danes živih,« je povedal **Perme**. Tako po njegovih informacijah, ki jih je dobil predvsem od domačinov, v Barbarinem rovu ležijo predvsem hrvaški civilisti. »Od starčkov do dojenčkov, v rovu so tudi nemški vojaki, ki so se predali pri Zidanem Mostu, ter od 600 do 800 slovenskih domobrancev. Oba jaška v rovu sta polna,« pravi Perme.

Do nasprotnikov strohnelih kosti nimamo več sovraštva. Po obnovi je kapelica ostala nedotaknjena.

Več zapisov o Hudi Jami
 O tem grobišču je bilo sicer objavljenih že več zapisov. Kot smo že pisali, je nekdanji vojaški protiobveščevalec **Roman Lejlak** o dogajanju v Hudi Jami pisal v knjigi Teharske žive rane, ki je izšla leta 1990. Sedem let pozneje je bila postavljena kapelica, društvo za ureditev zamolčanih grobišč pa je leta 2000 izdalo zbornik, v ka-

terem piše, da naj bi v jaške metali žive ljudi. Avtorji zbornika so ocenili, da je v temačnem rudniku umrlo morda celo 12.000 Slovencev, Hrvatov in Nemcev. Potem ko sta o grobišču izšli že dve publikaciji in je bila v spomin na žrtve postavljena tudi kapelica, pa se danes, bržkone zaradi dnevne politike, govori kot o novem odkritju v Barbarinem rovu. Dokler se bo tako izkoriščalo tragične dogodke in mrtve, v Sloveniji ne bo sprave, ampak bo razkol v narodu vedno večji. **Mihael Korsika**

Kapelico pred Barbarinim rovom je leta 1997 postavilo društvo za ureditev zamolčanih grobišč. (Foto: Marko Feist)

tucije ob pridobitvi dokumentov sicer niso zahtevale informacije o tem, kaj bo pisalo na kapelici, vendar so bile po njegovih besedah seznanjene s tem, da se želi društvo pokloniti ubitim po drugi svetovni vojni v rudniških jaških. Perme je kot predsednik društva od sklada kmetijskih zemljišč zakupil 600 kvadratnih metrov zemlje pred vhodom v rov, da so lahko postavili kapelico. Kakšen bo napis na njej, pa je po njegovih besedah vedel tudi takratni laški župan **Peter Hrstelj**.

Tako je bilo že leta 1997 nedvomno zapisano, da je rudnik prizorišče množičnega zločina. Društvo za zamolčana povojna grobišča je sicer ob pripravah na postavitev kapele dobilo veliko pisem posameznikov, ki so imeli

Napis na kapelici, ki govori o pobojih, so že po štirih dneh od njene postavitve oskrunili neznanji vandali. (Foto: Marko Feist)

Nova imena prič

Avtor knjige Teharske žive rane **Roman Lejlak** je prepričan, da je likvidacije v Barbarinem rovu izvajala tretja brigada 1. divizije narodne obrambe. Šest pripadnikov te enote, ki so se po njegovih trditvah rodili v Laškem, bi lahko kaj vedelo o dogajanju v Hudi Jami. Gre za **Iva Babiča, Ludvika Kreseta, Srečka Kranjca - Feliksa, Jožeta Paja, Aleksandra Zorca in Slavka Zorka**. »Ne vem, kdo od njih je še živ. Verjamem in želim verjeti, da niso bili navzoči pri teh likvidacijah. Prepričan pa sem, da so bili že takrat seznanjeni s temi dogodki,« ocenjuje Lejlak. Predsednika zveze borcev NOB **Janeza Stavnika** je zato pozval, naj svojim članom reče, naj zgodovinarjem povedo resnico o dogodkih. Lejlak je pred dvema tednoma na celjsko državno tožilstvo vložil kazenske ovadbe zoper devet ljudi, ki naj bi bili odgovorni za likvidacije v Barbarinem rovu. **Oto Starc**, ki je bil eden izmed ovađenih, je njegovo obtožbo v Slovenskih novicah ostro zavrnil, saj je bil takrat partizanski kurir, star 15 let.

Roman Lejlak je navedel nove podatke o ljudeh, ki bi lahko kar koli vedeli o tragediji v Barbarinem rovu. (Foto: Jani Dolinsšek)